

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Добринка Чанкова - р-л Катедра „Публичноправни науки“ в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“-Благоевград, член на научното жури за публична защита на дисертационния труд на

**Даница Саво Монева - докторант на самостоятелна подготовка
по Наказателно право**

**на тема: „ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ СПОРЕД БЪЛГАРСКОТО И
МАКЕДОНСКОТО НАКАЗАТЕЛНО ПРАВО“**

**за получаване на образователната и научна степен ДОКТОР по
направление 3.6 Право, научна специалност Наказателно право**

1. Кратки биографични данни за докторанта

Даница Саво Монева е завършила специалност „Право“ в Университета „Кирил и Методий“ в Скопие, Македония, през 1988 г. От 2000г. досега работи като прокурор в различни нива на

прокуратурата в гр. Шип. Зачислена е за докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Публичноправни науки и публичен мениджмънт“ при Правно – историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ през 2010 г. и след изпълнение на задачите по индивидуалния си план за обучение е отчислена с право на защита.

Следва да се изтъкне, че професионалната дейност на докторанта се е отразила благоприятно върху разработването на дисертационния ѝ труд, който сполучливо обединява научните ѝ интереси и практическата ѝ дейност като прокурор.

2.Оценка на научните и практически резултати и приноси в дисертацията

Темата на дисертацията е безспорно значима и актуална, тъй като независимо от приоритетното внимание, което ѝ се отделя и в международен план, и в националните законодателства, проблемът остава нерешен както в практически, така и до голяма степен в теоретичен и законодателен план. Изпирането на пари продължава да бъде един от основните източници на доходи на организираната престъпност не само в България и Македония, но и в международен аспект, на който проблем досега не е намерено ефективно противодействие.

Актуалността на дисертационния труд се обуславя и от обстоятелството, че макар и в българската наказателноправна литература да съществува фундаментален труд по темата, както и множество други, а така също е налична и съдебна практика, Македония регистрира известно изоставане и според достъпната ни

информация липсва цялостно съвременно теоретично проучване по темата, което да е и практически адресирано. Същевременно, законовата уредба е твърде динамична, особено в последните декади, тъй като трябваше да бъде съобразена с изискванията на Европейската конвенция по правата на човека, правото на Европейския съюз, практиката на Европейския съд по правата на човека и Съда на ЕС. Това налага осъвременяване, обобщаване, систематизация и правилна теоретична интерпретация. Поради тези причини трудът е дисертабилен.

Ангажирането с разработването на подобна сложна проблематика предполага много добро познаване както на законовата уредба в двете страни, а също и в по-широк сравнителен план, така и на релевантната международноправна уредба и на съдебната практика. Такова ниво на познание е налице у дисертанта и това се е отразило изключително благотворно на изследването. Съществуват многобройни доказателства, че дисертантът познава "отвътре" тематиката, дори и в най-малките детайли, и работата не е самоцелна, а насочена преди всичко към практиката - нейното усъвършенстване и повишаване на ефективността ѝ, хармонизиране, унифициране и привеждане в съответствие с европейските стандарти на регламента за изпирането на пари.

Обектът и предметът на научното изследване са правилно дефинирани. Целта - да се акцентира върху най-важните, спорни и практически значими аспекти на изпирането на пари с оглед разработването на научнообосновани предложения за повишаване ефективността от прилагането на мерките срещу изпирането на

пари - е изпълнена успешно. Използваните научни методи са релевантни.

Представеният труд е изследване от 242 стр., заедно с библиографията. Изложението е структурирано в три глави и включва също така въведение и заключение.

В **първата глава** е направена обща характеристика на организираната престъпност и са изведени нейните особености. Характеристиката е фондирана на базата на съществуващите в доктрината дефиниции и признаците, които я определят като такава. Макар и малко встрани от центъра на темата, тя е предпоставка за по-нататъшното изследване. Ценна е и с това, че показва широките познания на дисертанта, илюстрирани сполучливо със схеми и таблици в целия труд.

Глава втора, която е централна, е посветена на изпирането на пари като вид организирана престъпна дейност и на състоянието ѝ в Македония и в България. На нея е отделено особено внимание, което е свършено логично, като тук се съдържат и основните приноси. Разгледани са подробно: сложния процес на изпирането на пари, обхващащ най-общо етапите на пласиране, укриване и интеграция; най-широко използваните техники и престъпни схеми; институциите и способите за противодействие и специалните македонски Закони за предотвратяване изпирането на пари и други облаги от престъпления и финансиране на тероризма от 2008г. и 2014г. От по-задълбочен теоретичен анализ се нуждае обаче регламента на изпирането на пари в македонския Наказателен кодекс с цел постигане на пропорционалност с анализа на съответните текстове

в българския НК и извършването на сравнение, което е ценно за изследване от подобен тип. Така би се преодолял на места дескриптивния характер на изложението и биха се направили важни теоретични изводи. Същевременно, следва да се отдели повече внимание и на българския Закон за мерките срещу изпирането на пари, тъй като НК препраща към него, а с оглед симетрия на изследването - и на Закона за мерките срещу финансиране на тероризма. Макар и на моменти "технологичните" аспекти в труда да преобладават над фундаменталните, това е оправдано от практическа гледна точка.

Глава трета разглежда конфискацията на имущество като способ за отнемане на печалбата - водещ мотив за това престъпление, и преди всичко нейната важна превантивна роля. Разгледани са международните стандарти, както и режимите на конфискация.

Дисертационният труд завършва със заключение, в което в синтезиран вид са изведени най-важните изводи и предложения. Следва да се подчертае, че в доминиращата си част те са разумни, уместни, оправдани и следва да бъдат подкрепени.

Приносите в дисертацията, макар и недобре открити, най-общо могат да бъдат представени така:

-Трудът е първото сравнително изследване на изпирането на пари според българското и македонското наказателно право, в който е извършен задълбочен и прецизен анализ на редица дискуссионни в теорията и съдебната практика въпроси, с научна и практическа стойност

-Извършен е щателен анализ на относимата практика по разследването на изпирането на пари, както и на съдебната практика на българските, македонските и европейските съдилища

-Генерирани са рационални предложения за усъвършенстване на законодателството и практиката, и особено на превенцията, които отговарят на актуалните потребности на държавните органи, ангажирани с разследването, разглеждането и решаването на този вид наказателни дела.

В по-конкретен план следва да се посочат следните приноси моменти:

-анализът на индикаторите за съмнение за изпиране на пари

-поддържането на тезата за по-ефективно междуинституционално, регионално и международно сътрудничество, посредством разработен инструментариум

-предложените конкретни мерки и действия по разследването на тези престъпления, откриването и предотвратяването на изпирането на пари

- предложението за създаване на механизъм за постоянен мониторинг и аналитично звено от висококвалифицирани специалисти, което да е извън рамките на отделните институции

-направените предложения за подобряване режима на конфискация на облагите от изпирането на пари.

3.Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд все пак могат да се отправят следните критични бележки и препоръки:

Заглавието не съответства на съдържанието, в което са обхванати по-обширен кръг въпроси. Съдържанието е представено много подробно и следва да се опрости.

Собствените тези на докторанта могат да бъдат открити и защитени по-добре.

Употребеният български език и техническото оформление подлежат на подобрене. Съществува неяснота относно произхода на текста на стр. 148-152.

Някои от най-новите международни актове в материята и теоретични изследвания са останали извън вниманието на докторанта.

Публикациите по темата на дисертацията са малко на брой – само една. Препоръчвам авторът да провери своите идеи, публикувайки по-широко.

Направените бележки не се отразяват върху общата оценка на труда, а само целят да го подобрят при работа върху него за в бъдеще.

4.Заключение

В дисертацията се съдържат достатъчно нови идеи и научни приноси, които обогатяват наказателно-правната теория. Затова считам, че представеният труд покрива изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Вътрешните правила за

развитие на академичния състав на ЮЗУ „Н. Рилски“ относно присъждане на ОНС „Доктор“.

Ето защо считам, че на дисертационния труд на докторанта Даница Саво Монева трябва да се даде положителна оценка и тя да получи образователната и научната степен ДОКТОР по професионално направление 3.6 Право /Наказателно право/.

Януари 2017г.

Рецензент:

Проф. д-р Д. Чанкова